

บทที่ 4

สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

จริยธรรม หมายถึง สิ่งที่ควรประพฤติ และประพฤติเหมาะสมในสิ่งที่ถูกต้องซึ่งสังคมยอมรับ เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุขร่มเย็น

จริยธรรมเกิดขึ้น โดยโดยมีแนวคิดทฤษฎีของจริยธรรม 3 ทฤษฎีคือ ทฤษฎีที่เน้นอิทธิพลของสังคม ทฤษฎีที่เน้นการเรียนรู้ของบุคคล และทฤษฎีที่เน้นความสำคัญของการพัฒนาการลักษณะที่ส่งเสริมจริยธรรม

จริยธรรมมีความสำคัญต่อองค์กรธุรกิจ ทั้งนี้เนื่องจากการประกอบธุรกิจเป็นกิจกรรมทางด้านเศรษฐกิจมุ่งหวังผลตอบแทนในรูปแบบของกำไร แต่หากผู้ประกอบการต้องการให้ธุรกิจดำรงอยู่อย่างยืนยาวและถาวรได้ ควรต้องมีการรับผิดชอบต่อสังคม และสิ่งแวดล้อม จึงมีการนำหลักจริยธรรมเข้ามาสู่ธุรกิจโดยมุ่งหวังให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากจริยธรรมเป็นนามธรรมที่ถึงแม้จะมีความเข้าใจในคนส่วนใหญ่แต่ความเข้าใจดังกล่าวจะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับสถานะแวดล้อม การเรียนรู้ของแต่ละปัจเจกบุคคลเป็นสำคัญ ดังนั้นการกำหนดจริยธรรมทางธุรกิจจึงได้นำหลักของธรรมาภิบาลเข้ามาใช้ เพื่อเป็นความเข้าใจที่ตรงกันและปกป้องให้ทราบถึงระดับจริยธรรมที่ควรมีในธุรกิจ

ในการศึกษาเรื่องหลักจริยธรรมกับการจัดทำบัญชีของสำนักงานรับทำบัญชี ในอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ ในครั้งนี้มีแนวคิดมาจากการที่ปัจจุบันธุรกิจหลายธุรกิจ ได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำ ธุรกิจบางธุรกิจได้ละลายในเรื่องของจริยธรรม เป็นผลทำให้เกิดเหตุการณ์หลายเหตุการณ์ขึ้น ยกตัวอย่างเช่นในต่างประเทศ กรณีของบริษัทเอนรอน(Eron) เป็นบริษัทค้าแก๊สธรรมชาติที่ใหญ่ที่สุดในทวีปอเมริกาเหนือและเครือจักรภพอังกฤษ(ปี1989)และต่อมาได้ขยายตัวไปเป็นผู้ค้าและจัดส่งแก๊สธรรมชาติ ไฟฟ้า สินค้าโภคภัณฑ์ ให้กับลูกค้าทั่วโลก และส่วนหนึ่งทางการค้าของเอนรอนคือการซื้อขายอนุพันธ์ทางการเงิน เอนรอนได้แสดงงบแสดงฐานะทางการเงินที่ไม่ถูกต้องตามข้อกำหนดตามมาตรฐานการบัญชีของสหรัฐอเมริกา มีการตกแต่งตัวเลขในงบการเงิน ในขณะที่ผู้สอบบัญชีไม่ได้แสดงรายงานผลการดำเนินงาน และงบแสดงฐานะทางการเงินที่ถูกต้องให้กับสาธารณชนได้ทราบ เมื่อบริษัทเอนรอน ตัดสินใจเปิดเผยรายการผิดพลาดนี้ด้วยตัวเองทำให้เกิดความ

สูญเสียต่อนักลงทุน ผู้ถือหุ้น พนักงาน ภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้อง จากกรณีดังกล่าวทำให้สาธารณชนได้เริ่มหันมาองการทำงานของนักบัญชีและผู้สอบบัญชีว่าปฏิบัติหน้าที่ด้วยความครบถ้วน ถูกต้อง และใช้จริยธรรมในการปฏิบัติงานหรือไม่ หรือตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยเช่น กรณีมีการรับรองเงินการเงินโดยขัดต่อมาตรฐานการบัญชีของผู้ตรวจสอบบัญชี ซึ่งสร้างความเสียหายให้กับผู้ลงทุนเป็นอย่างยิ่ง ด้วยเหตุนี้จึงทำให้มีการศึกษาหลักจริยธรรมกับการจัดทำบัญชี ของสำนักงานรับทำบัญชี ทั้งนี้สำนักงานรับทำบัญชี เป็นธุรกิจเกี่ยวกับบริการรับทำบัญชีให้กับหน่วยงานธุรกิจหลายๆ หน่วยงาน จึงทำให้สำนักงานรับทำบัญชีจำเป็นต้องมีความรับผิดชอบ และใช้หลักจริยธรรมในการปฏิบัติงาน ซึ่งประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษารั้งนี้ คือ ทำให้ทราบว่สำนักงานรับทำบัญชีในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ได้ให้ความสนใจและมีการใช้ระดับจริยธรรมในการทำงาน โดยหลักจริยธรรมดังกล่าวได้สอดคล้องและเป็นไปในแนวเดียวกับ หลักของธรรมาภิบาล

จังหวัดเชียงใหม่เป็นเมืองศูนย์กลางทางเศรษฐกิจที่สำคัญของภาคเหนือ ธุรกิจต่างๆ ได้ใช้บริการการจัดทำบัญชี ของสำนักงานรับทำบัญชีที่มีอยู่ในท้องที่ ในการศึกษารั้งนี้ได้จัดทำแบบสอบถาม โดยการสอบถามจากสำนักงานรับจัดทำบัญชี ที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 36 ราย จากจำนวน 44 ราย ตามรายชื่อที่แจ้งไว้ที่สำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าจังหวัดเชียงใหม่ การเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามดังกล่าว สามารถเก็บข้อมูลได้เป็นจำนวน 16 รายคิดเป็นร้อยละ 44 จากจำนวนทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่าง

จากการศึกษาความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ในสำนักงานรับทำบัญชีที่มีต่อ หลักจริยธรรมกับการจัดทำบัญชี สามารถสรุปได้ดังนี้

ผู้ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิด และมีอายุเฉลี่ยส่วนใหญ่อยู่ที่ช่วงอายุ 25-35 ปี และระดับการศึกษาโดยส่วนใหญ่ เป็นวุฒิปริญญาตรี และมีอายุงานในสำนักงานรับทำบัญชี โดยเฉลี่ยส่วนใหญ่อยู่ที่ช่วงของ 5-10 ปี ตามตำแหน่งงานพบว่าส่วนใหญ่เป็นพนักงานระดับปฏิบัติการ และสำนักงานรับทำบัญชีโดยเฉลี่ยส่วนใหญ่จะมีจำนวนพนักงานในสำนักงาน ในระดับจำนวน 5-10 คน

การวัดระดับความคิดเห็นทางด้านความรับผิดชอบ (Accountability)

จากการรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามดังกล่าว พบว่าได้มีการแสดงความเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะพฤติกรรมทางจริยธรรม ในเรื่องความรับผิดชอบในการทำงานของสำนักงานรับทำบัญชี ทางด้านต่างๆ ดังนี้

ความรับผิดชอบที่ควรมีในเรื่องการตรงต่อเวลา พบว่าโดยส่วนใหญ่ของผู้ตอบแบบสอบถามคิดว่าบุคคลควรมีความความรับผิดชอบในเรื่องการตรงต่อเวลาในระดับมาก ร้อยละ 56

ความรับผิดชอบที่ควรมีในเรื่องการมีความละเอียด รอบคอบในการทำงาน พบว่า โดยส่วนใหญ่ของผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าบุคคลควรมีความละเอียด รอบคอบในการทำงาน ในระดับมาก ร้อยละ 63

ความรับผิดชอบที่ควรมีในเรื่องความเคร่งครัด ในระเบียบ กฎเกณฑ์ พบว่า โดยส่วนใหญ่ของผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าความสำคัญในเรื่องความเคร่งครัด ในระเบียบ กฎเกณฑ์ ในระดับมาก ร้อยละ 56

ความรับผิดชอบที่ควรมีในเรื่องการมีวินัยในตนเอง พบว่า โดยส่วนใหญ่ของผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าความสำคัญในเรื่องการมีวินัยในตนเอง ในระดับมาก ร้อยละ 63

ความรับผิดชอบที่ควรมีในเรื่องการมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย พบว่า โดยส่วนใหญ่ของผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าความสำคัญในเรื่องการมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ในระดับมาก ร้อยละ 56

ความรับผิดชอบที่ควรมีในเรื่องความรับผิดชอบต่องานที่ต้องร่วมกับผู้อื่น พบว่า โดยส่วนใหญ่ของผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าความสำคัญในเรื่องความรับผิดชอบต่องานที่ต้องร่วมกับผู้อื่น ในระดับมาก ร้อยละ 56

ความรับผิดชอบที่ควรมีในเรื่องการไม่แสดงอาการที่อึดอัดต่อการทำงาน ถึงจะพบว่ามีปัญหา หรืออุปสรรค พบว่า โดยส่วนใหญ่ของผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าความสำคัญในเรื่องการไม่แสดงอาการที่อึดอัดต่อการทำงาน ถึงจะพบว่ามีปัญหา หรืออุปสรรค ในระดับปานกลาง ร้อยละ 56

ความรับผิดชอบที่ควรมีในเรื่องการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมท้องถิ่น พบว่า โดยส่วนใหญ่ของผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าความสำคัญในเรื่องการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมท้องถิ่น ในระดับปานกลาง ร้อยละ 50

การวัดระดับความคิดเห็นทางด้านความโปร่งใส (Transparency)

จากการรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามดังกล่าว พบว่า ได้มีการแสดงความเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะพฤติกรรมทางจริยธรรม ในเรื่องความโปร่งใสในการทำงานของสำนักงานรับทำบัญชี ทางด้านต่างๆ ดังนี้

ความโปร่งใสที่ควรมีในเรื่องความถูกต้องและครบถ้วน ของเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำบัญชี พบว่า โดยส่วนใหญ่ของผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าเรื่องความถูกต้องและครบถ้วน ของเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำบัญชี มีความสำคัญในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 75

ความโปร่งใสที่ควรมีในเรื่องความความเป็นอิสระในการจัดทำบัญชี พบว่าโดยส่วนใหญ่ของผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าเรื่องความเป็นอิสระในการจัดทำบัญชี มีความสำคัญในระดับมาก ร้อยละ 69

ความโปร่งใสที่ควรมีในเรื่องการมีกำหนด หลักเกณฑ์ในการปฏิบัติงานทางด้านบัญชี พบว่าโดยส่วนใหญ่ของผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าเรื่องการมีกำหนด หลักเกณฑ์ในการปฏิบัติงานทางด้านบัญชี มีความสำคัญในระดับมาก ร้อยละ 44

ความโปร่งใสที่ควรมีในเรื่องการปฏิบัติงานทางด้านบัญชี มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการบัญชี พบว่าโดยส่วนใหญ่ของผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าเรื่องการปฏิบัติงานทางด้านบัญชี มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการบัญชี มีความสำคัญในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 50

ความโปร่งใสที่ควรมีในเรื่องการเปิดเผยข้อมูล ในรายงานทางการเงิน พบว่าโดยส่วนใหญ่ของผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าเรื่องการเปิดเผยข้อมูล ในรายงานทางการเงิน อย่างครบถ้วนและถูกต้อง มีความสำคัญในระดับมาก ร้อยละ 50

ความโปร่งใสที่ควรมีในเรื่องการมีความรอบคอบ ระมัดระวังในการปฏิบัติหน้าที่ทุกด้าน พบว่าโดยส่วนใหญ่ของผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าเรื่องการมีความรอบคอบ ระมัดระวังในการปฏิบัติหน้าที่ทุกด้าน มีความสำคัญในระดับมาก ร้อยละ 69

ความโปร่งใสที่ควรมีในเรื่องการวางแผนงานในการปฏิบัติงานเสมอ พบว่าโดยส่วนใหญ่ของผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าเรื่องการวางแผนงานในการปฏิบัติงานเสมอ มีความสำคัญในระดับปานกลาง ร้อยละ 44

ความโปร่งใสที่ควรมีในเรื่องการให้ความร่วมมือ ต่อการตรวจสอบของบุคคลที่สาม พบว่าโดยส่วนใหญ่ของผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าเรื่องการให้ความร่วมมือ ต่อการตรวจสอบของบุคคลที่สาม มีความสำคัญในระดับปานกลาง ร้อยละ 44

การวัดระดับความคิดเห็นทางด้านอื่นๆ (Others)

จากการรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามดังกล่าว พบว่าได้มีการแสดงความเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะพฤติกรรมทางจริยธรรม ทางด้านอื่นๆในการทำงานของสำนักงานรับทำบัญชี ในด้านต่างๆ ดังนี้

การซื้อสัตย์สุจริต เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ประสบความสำเร็จในอาชีพ พบว่าโดยส่วนใหญ่ของผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าเรื่องการซื้อสัตย์สุจริต เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ประสบความสำเร็จในอาชีพ ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 63

ความยุติธรรม เป็นส่วนสำคัญในการจัดทำบัญชี พบว่าโดยส่วนใหญ่ของผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าเรื่องความยุติธรรม เป็นส่วนสำคัญในการจัดทำบัญชี ในระดับมาก ร้อยละ 63

การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงตรง สอดคล้องกับความเป็นจริงและเหตุผล พบว่าโดยส่วนใหญ่ของผู้ตอบแบบสอบถาม มีความเห็นว่า การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงตรง สอดคล้องกับความเป็นจริงและเหตุผล มีความสำคัญในระดับมาก ร้อยละ 81

การมีการติดตามข่าวสาร ข้อมูล เกี่ยวกับทางด้านวิชาชีพเพื่อนำมาพัฒนาองค์กร พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่ มีความเห็นว่าการมีการติดตามข่าวสาร ข้อมูล เกี่ยวกับทางด้านวิชาชีพเพื่อนำมาพัฒนาองค์กร ในระดับปานกลาง ร้อยละ 69

การมีการจัดฝึกอบรมหัวข้อ เกี่ยวกับจริยธรรมในการทำงาน ผู้ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่ มีความเห็นว่า การจัดฝึกอบรม ในหัวข้อ จริยธรรมในการทำงาน มีประโยชน์ต่อสำนักงาน ในระดับปานกลาง ร้อยละ 44

การมีการจัดทำกิจกรรมเสริม ที่สร้างสรรค์และมีประโยชน์ต่อสังคม ผู้ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการมีการจัดทำกิจกรรมเสริม ที่สร้างสรรค์และมีประโยชน์ต่อสังคม ในระดับปานกลาง ร้อยละ 44

สภาพเศรษฐกิจโดยรวม มีผลต่อการรับจัดทำงานบัญชี ผู้ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่มีความเห็นว่า สภาพเศรษฐกิจโดยรวม มีผลต่อการรับจัดทำงานบัญชี ในระดับ ปานกลาง ร้อยละ 54

ข้อค้นพบทางการศึกษา

จากกรณีศึกษาดังกล่าวได้วิเคราะห์ถึงหลักจริยธรรมกับการจัดทำบัญชีในสำนักงานบัญชี โดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับความเห็นต่อเรื่องความรับผิดชอบ ความโปร่งใส และด้านอื่นๆในแนวทางของธรรมาภิบาล จะเห็นได้ว่าโดยส่วนใหญ่สำนักงานรับทำบัญชีได้มีแนวคิดในการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับหลักของธรรมาภิบาล และเห็นความสำคัญของหลักการในเชิงจริยธรรมที่ควรมีและควรปฏิบัติ

โดยเน้นในด้านของความรับผิดชอบต่อควรมีในเรื่องของการมีความละเอียดรอบคอบ และการมีวินัยในตนเอง ด้านความโปร่งใสในเรื่องของความถูกต้องและครบถ้วนของเอกสาร ในด้านอื่นๆ ในเรื่องของการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงตรง สอดคล้องกับความเป็นจริงและเหตุผล

อย่างไรก็ตามสำนักงานรับทำบัญชีโดยส่วนใหญ่ต่างก็ใช้หลักจริยธรรมนี้จากข้อควรปฏิบัติในการเป็นนักบัญชีโดยวิชาชีพ ยังไม่มีการนำเอาหลักธรรมาภิบาลมาใช้อย่างจริงจัง

ข้อจำกัดทางการศึกษา

ในการศึกษาค้างนี้มีข้อจำกัดอยู่หลายประการดังนี้ คือ

1. ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง เป็นการศึกษาในด้าน สำนักงานรับทำบัญชีโดยสอบถามความเห็นของสำนักงานรับทำบัญชีเพียงด้านเดียว โดยไม่ได้ทำการศึกษาค้นคว้าความคิดเห็นของกลุ่มผู้ใช้บริการของสำนักงานรับทำบัญชีเหล่านี้ว่ามีความพอใจในการใช้จริยธรรมในการจัดทำบัญชีของสำนักงานมากน้อยเพียงใด
2. ข้อจำกัดในเรื่องการวัดระดับจริยธรรมในเชิงพฤติกรรม เนื่องจากจริยธรรมเป็นความรู้สำนึกเพื่อสอดคล้องกับการมีผลทางพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในทางปฏิบัติ และเป็นการยากที่จะวัดออกมาในเชิงปริมาณ และความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามมักจะเป็นไปในเชิงบวกเนื่องจากเห็นว่าจริยธรรมเป็นสิ่งซึ่งควรปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาในเรื่อง หลักจริยธรรมกับการจัดทำบัญชี ของสำนักงานรับทำบัญชีในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ครั้งนี้มีข้อเสนอแนะ คือ

1. ควรมีการส่งเสริมจริยธรรมในด้านการศึกษา โดยการส่งเสริม หรือสอดแทรกหลักสูตรทางด้านจริยธรรมในทุกระดับชั้นของการศึกษา
2. การเพิ่มบทบาทของสื่อมวลชนในการส่งเสริม หรือเผยแพร่ตัวอย่างของการทำดีให้มากขึ้น ทั้งในเชิงของบุคคล และองค์กร
3. ควรมีการกำหนดให้ธุรกิจมีความรับผิดชอบทางจริยธรรมด้วย เช่น การกำหนดกฎหมายที่สอดคล้องกับหลักจริยธรรม เช่น การมีกฎหมายทางด้านวิชาชีพ เป็นต้น
4. ในกลุ่มของผู้ประกอบวิชาชีพ ควรมีการสร้างมาตรฐานในการประกอบวิชาชีพ และควรมีการควบคุมสมาชิกในกลุ่ม ให้มีการปฏิบัติตามมาตรฐานทางวิชาชีพที่ได้ตกลงร่วมกันไว้ ซึ่งจะเป็นการเสริมสร้างจากกลุ่มวิชาชีพเฉพาะด้าน และขยายวงกว้างสู่สังคมโดยรวมได้
5. ควรมีการส่งเสริมหรือเผยแพร่ข่าวสารทางด้านวิชาชีพทางการบัญชีให้มากขึ้น ไม่ควรทำการเผยแพร่เฉพาะกลุ่ม เช่น ในเรื่องของการออกมาตรฐานการบัญชีฉบับใหม่ๆ ควรมีการแจ้งข่าวสารในวงกว้าง เนื่องจากภาคธุรกิจในปัจจุบัน ได้หันมาสนใจข้อมูลทางด้านการบัญชีกันมากขึ้น ไม่ใช่มีเพียงแต่เฉพาะผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีเท่านั้น
6. ในส่วนขององค์กรธุรกิจ ควรมีทัศนคติในการประกอบธุรกิจ โดยคำนึงถึงสังคมโดยรวมเพื่อการดำเนินการในระยะยาวได้ โดยยึดหลักการหรือแนวคิด ที่เห็นว่าสามารถปฏิบัติได้ในองค์กร เช่น มีการกำหนดนโยบายบริษัท ให้สอดคล้องกับหลักจริยธรรม

7. การนำหลักธรรมาภิบาลเข้ามาใช้เป็นแนวทางปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการใช้จริยธรรม
อย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น

ประเด็นที่ควรศึกษาเพิ่มเติม

1. ควรจะศึกษาการใช้จริยธรรมในการจัดทำบัญชี ของนักบัญชีที่ปฏิบัติงานในหน่วย
งานบัญชีของธุรกิจโดยทั่วไป
2. ควรจะศึกษาความเห็นของบุคคลหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับนักบัญชี และการจัดทำ
บัญชี เช่น ในกลุ่มของผู้บริหาร , กลุ่มของผู้ที่ใช้บริการการจัดทำบัญชีของสำนักงานรับทำบัญชี หรือ
กลุ่มผู้ใช้งบการเงิน เป็นต้น